

УДК 374.7:004 (495)

Постригач Надія Олегівна

кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник
 відділ зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих
 Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, м. Київ, Україна
 pnadegeda@ukr.net

ГРЕЦЬКИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ ДЛЯ НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ УЧНІВ У ШКОЛАХ ДРУГОГО ШАНСУ

Анотація. Актуальність проблеми зумовлюється потужним зростанням нових технологічних середовищ, де ІКТ відіграють центральну і всеохоплюючу роль, пронизуючи всі аспекти сучасного суспільного життя. ІКТ також вважаються рушійною силою для розширення участі дорослих в ініціативах щодо навчання та навчання упродовж усього життя. Метою статті є аналіз грецького досвіду застосування ІКТ у процесі навчання дорослих учнів у Школах другого шансу. Для реалізації поставленої мети та завдань дослідження нами було застосовано метод контент-аналізу. Результати дослідження вказали на наявність оригінальних підходів до методів навчання та розвитку навичок ІКТ, звичок навчання дорослих учнів під час сеансів цифрової грамотності у Школах другого шансу; адаптації та трансформації педагогами дорослих матеріалу курсу відповідно до потреб та бажань дорослих учнів, обираючи соціально-життєвий матеріал відкритого складу. З'ясовано, що використання ІКТ спрямовано в основному на розвиток технічних та соціальних навичок дорослих учнів, із застосуванням певних елементів міждисциплінарності. Доведено, що у процесі ІКТ навчання в більшій мірі було активним як для педагогів, так і для дорослих учнів на різних рівнях: останні розвивали філософські та педагогічні знання, а педагоги отримали подальші технічні знання й навички й знання про застосування ІКТ у повсякденному житті.

Ключові слова: навчання дорослих, навчання впродовж життя, педагоги дорослих, ІКТ, цифрова грамотність, Школи Другого Шансу, Греція

Вступ. Інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ) відіграють центральну і всеохоплюючу роль на сучасному етапі, пронизуючи всі аспекти нашого суспільного життя, як от робоче місце, освіта, державні послуги, економіка, адміністрування, охорона здоров'я, розваги та культура. Потужне зростання нових технологічних середовищ вважається рушійною силою, яка перетворює наш світ у глобальне, універсальне суспільство. ІКТ також впливають на наше життя та повсякденні стосунки, – від доступу до широкого спектру інформації та взаємодії з державними службами до роботи з дому, від співпраці з колегами до спілкування з друзями та від отримання освіти на відстані до участі у політичному житті. З огляду на це комп'ютерна грамотність визнається важливим навиком для робочої сили ХХІ століття та «суспільства навчання» [4; 6]. У директивах та ініціативах в галузі освітньої політики більшості розвинених країн сформульовано чіткі та однозначні заяви про інтеграцію ІКТ у повсякденну освітню практику з метою інформування громадян про знання та навички, необхідні для участі у суспільстві знань ХХІ століття. ІКТ також вважається рушійною силою для розширення участі дорослих в ініціативах щодо навчання та навчання упродовж усього життя [9, с. 281–296], сприяючи гнучкому навчанню в часі та відстані, а отже, створюючи можливості та умови для «суспільства навчання» для всіх [5; 6; 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній педагогічній науці накопичено значний теоретичний та практичний досвід використання ІКТ у навчальному процесі (В.Андрущенко, Г.Балл, В.Биков, Б.Гершунський, Р.Гуревич, А.Гуржій, О.Кучай та ін.). Зарубіжні учені зазначають, що підвищення рівнів цифрової грамотності дорослих є фундаментальним у тому сенсі, що поєднує цифровий розрив та протиставляє питання виключення й маргіналізації, які супроводжують зростаючу важливість діяльності на основі ІКТ у сучасному суспільному житті. Упродовж останнього десятиліття у великій кількості досліджень використовувалися різні групи людей (студенти, вчителі, дорослі) відносно їх ставлення та переконання щодо комп'ютерів тощо [13; 14].

Іншими дослідниками виявлено чотири співвід-

несені аспекти [15]: тривога, страх або застереження щодо використання комп'ютера; самореалізація та впевненість у здатності використовувати ІКТ; чи сподобалося користуватися комп'ютерами та інструментами ІКТ; уявлення про цінність та корисність застосування ІКТ в особистому житті. Проте, виявлено, що лише обмежені емпіричні докази були спрямовані на вивчення підходів до навчання цифрової грамотності та асоційованої педагогіки [16]. Для подолання цих проблемних питань у контексті завдань Білої Книги Комісії 1995 р. «Викладання та навчання: на шляху до суспільства, що навчається» [3] були створені Школи другого шансу (ШДШ). Їх метою було запропонувати заходи, спрямовані на боротьбу з соціальним відторгненням. Окрім Греції, пілотні проекти ШДШ були розпочаті ще в одинадцяти країнах ЄС [16], зокрема, у містах, де наявні концентрації шкідливих соціально-економічних факторів і потужний потенціал для мобілізації місцевих гравців. У зв'язку з цим була створена мережа з метою взаємозв'язку усіх цих проектів та забезпечення можливості обмінюватися досвідом та найкращою практикою між різними пілотними сайтами й учасниками.

Незважаючи на наявність значної теоретичної бази з досліджуваного питання, у вітчизняній науковій теорії та освітній практиці сьогодні відсутні ґрунтовні дослідження, що розкривають особливості використання засобів ІКТ для навчання дорослих учнів у Школах другого шансу, зокрема у Грецькій республіці.

Метою статті є здійснити аналіз грецького досвіду застосування ІКТ у процесі навчання дорослих учнів у Школах другого шансу. **Завдання дослідження** полягає у глибшому розумінні особливостей формування цифрової грамотності у дорослих учнів, що віддзеркалює освітню реальність Грецької республіки на прикладі функціонування Шкіл другого шансу.

Опис застосованих методів дослідження. Для реалізації поставленої мети та завдань дослідження нами було застосовано метод контент-аналізу фахової літератури з проблеми наукового пошуку. Контент-аналіз є інструментом дослідження, який

використовується для визначення наявності певних слів або понять в текстах або наборах текстів. Дослідники кількісно оцінюють присутність, значення та зв'язки таких слів і понять, потім роблять висновки про повідомлення в текстах [1]. Як слушно зазначає Б.Деві Прасад (B.Devi Prasad), контент-аналіз – це вивчення змісту з посиланням на значення, контексти та наміри, що містяться в повідомленнях [19].

Виклад основного матеріалу. Грецькі Школи другого шансу (ШДШ), згідно з інструкціями школи, опублікованими в Інституті навчання впродовж життя (IDEKE, 2003), у своїй діяльності повинні використовувати конструктивістську педагогіку. Навчання визначається як дія, а не як придбання, і тому воно базується на відкритті як з боку учнів, так і вчителів, які також повинні бути активними дослідниками. Тому спільне навчання, метод проекту, а також крос-навчальні підходи в контексті мультиграмотності, вважаються найбільш відповідними методами викладання та навчання. Таким чином, студенти беруть на себе ініціативи щодо власного навчання. Викладачам пропонується визнати потреби учнів щодо способу навчання та відповідно підтримувати їх. Студенти з труднощами в навчанні підтримуються через додаткові заняття в групах, а також індивідуально. Оцінювання є описовим, що базується на участі студентів у процесі навчання й фокусується на методах, що полегшують не тільки пізнавальний процес, але й розвиток особистості учнів. Оцінка перевіряє не лише пізнання, а також враховує розуміння, критичне мислення, мета-пізнавальну здатність, котра створює умову для самооцінювання. Взагалі, оцінка є індивідуальною, представляє прогрес учня, дозволяючи уникнути порівнянь серед студентів. Наголошується також на вмінні студентів взаємодіяти та співпрацювати з іншими [2, с.3-4].

У Греції ШДШ вважаються гнучкою та інноваційною освітньою програмою [16], яка забезпечує отримання середньої освіти дорослими віком від 18 років, які не завершили цикл дев'ятирічної обов'язкової освіти. Вона спрямована на боротьбу з соціальним виключенням осіб, які не мають кваліфікацій та навичок, необхідних для задоволення сучасних потреб ринку праці. Програма триває 18 місяців, поділена на два етапи, по дев'ять місяців кожен (два академічні роки). Щотижневий графік охоплює 21 годин навчання, яке відбувається вдень. З цієї цією метою по всій країні було створено та функціонує 48 таких шкіл, тоді як три ШДШ працюють при в'язницях. ШДШ характеризуються відкритим та гнучким навчальним планом, який значно відрізняється від того, за яким навчаються у формальних школах, з точки зору принципів, змісту, методів навчання, навчальної діяльності студентів та оцінювання [8]. Ядро навчальних предметів в основному розвивається навколо трьох взаємопов'язаних видів грамотності, а саме: мовна грамотність, навички лічби та цифрова грамотність. Зокрема, навчальний план ШДШ визначається трьома основними цілями [16]: 1) розвитку мовних навичок дорослих, математичних навичок й спілкування, з особливим акцентом на іноземних мовах та ІКТ. Базовими предметами є: грецька мова, математика, цифрова грамотність, англійська мова, соціальна освіта, екологічна освіта, естетична освіта, технологія та фізичні науки; 2) пропонування базового навчання та підготовки до їхнього професійного життя у співпраці з місцевою владою; 3) розвиток навичок дорослих у сфері їхніх особистісних інтересів, таких як, наприклад, спорт, музика, театр тощо.

У ШДШ педагогічну та навчальну діяльність вважають швидше актом комунікації, а не прагнен-

ням досягти заздалегідь визначених цілей. Згідно з цим, навчання не визначено заздалегідь; переважно воно спирається на індивідуальні потреби студентів, а тому не розглядається як процес передачі знань. Практика викладання та навчання повинна сприяти персоналізованому викладанню, навчанню на основі досвіду (experiential learning), самомотивації, активній участі студентів, прийняттю рішень, критичному мисленню тощо. При цьому у педагогів і студентів є можливість спілкування та співпраці у синтезі того, що кожна громада знає про важливі процеси викладання та навчання [10].

Роль цифрової грамотності у навчальному плані ШДШ є також життєво важливою, оскільки вона спрямована на допомогу дорослим учням у: 1) набутті необхідних технічних знань та навичок ефективного використання ІКТ; 2) формування компетентності у застосуванні ІКТ для вирішення проблем повсякденного життя; 3) розумінні соціальних аспектів та впливу ІКТ у нашому сучасному суспільстві; 4) розвитку позитивного ставлення до ІКТ та відповідності вимогам сучасності. Отже, як зазначають грецькі учні [16], цифрова грамотність розглядається у більш широкому сенсі, ніж використання комп'ютера та озайомлення з різними середовищами ІКТ (апаратні пристрої, програмні засоби й додатки, цифровий зміст тощо). Іншими словами, йдеться не лише про знання та навички використання широкого кола середовищ ІКТ, а й про ті навички, що стосуються доступу, обробки, аналізу, оцінки, застосування й передачі інформації (контенту), щоб дорослі змогли брати активну участь у так званому суспільстві знань [13; 17].

Як зазначають дослідники, більшість педагогів серйозно розглядали потреби, інтереси, навчальні стилі та досвід дорослих учнів при плануванні, розробці й проведенні сесій ІКТ. Останні були адаптовані до профілів окремих осіб; їх особливості враховані та узгоджені з принципом навчання дорослих, суть якого полягає у тому, що програми та курси для дорослих повинні бути організовані на основі очікування, профілю та потреб учнів [18; 12; 11]. Вище вказане цілком відповідає змісту Програми навчання ШДШ [8] та початковому плану й меті проекту. Як зазначають Вікріс і Ходоліду (Vecris and Hodolidou, 2003) [20], оскільки студенти ШДШ не є однорідною командою, директори та викладачі не повинні створювати абсолютну загальноосвітню програму для всіх студентів, а шукати заходи, які дозволять кожному учню брати в ній участь, намагатися розвивати й реформувати, поширювати пізнавальні моделі та стратегії людей. Слід зазначити, що багато принципів, висвітлених американським ученим М. Ноулзом (M. Knowles) [18], серед яких виокремлюються особливості дорослих учнів, залишаються актуальними для навчання ІКТ та розвитку навичок дорослих. До них відносяться: а) самоскероване навчання як переважача модель; б) попередній досвід та інтереси дорослих як багатий ресурс для курсу ІКТ; в) орієнтація переважно на задачно-орієнтований підхід, а не ІКТ-центрований підхід і г) важливість більш широкого соціального контексту в процесі культивування та навчання ІКТ [17].

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні **висновки**. Здійснений аналіз літературних джерел з проблеми наукового пошуку вказав на наявність оригінальних підходів до методів навчання ІКТ, розвитку навичок ІКТ та звичок навчання дорослих учнів під час сеансів цифрової грамотності у Школах другого шансу. Проаналізовано, що засобами адаптації та трансформації педагогами дорослих матеріалу курсу

відповідно до потреб та бажань дорослих учнів забезпечувалась індивідуальність учнів, які прийшли навчатися до Шкіл другого шансу із різним життєвим досвідом.

З'ясовано, що використання ІКТ спрямовано в основному на розвиток технічних та соціальних навичок дорослих учнів у сфері ІКТ, із застосуванням певних елементів міждисциплінарності. Підсумову-

ючи результати цього дослідження слід зазначити, що висновки дослідження можуть бути корисними при розробці, організації та впровадженні курсів ІКТ для дорослих у контексті Шкіл другого шансу та інших регіонів Південної Європи; для вирішення вказаних проблем, щоб переорієнтувати майбутню політику та стратегії для дорослої цифрової грамотності та інтеграції ІКТ в Школах другого шансу.

References

1. An introduction to content-analysis. Retrieved from <http://www.umsl.edu/~wilmarthp/mrpc-web-resources/content-analysis.pdf>
2. Efsthathiou, I. Motivating students in Second Chance Education in Greece: The case of an Evening School and a Second Chance School. Retrieved from : http://www.lse.ac.uk/europeanInstitute/research/hellenicObservatory/pdf/3rd_Symposium/PAPERS/EFSTATHIOU_IOANNIS.pdf
3. *European Commission*. (1997). *Second Chance Schools: Combating exclusion through education and training*, Brussels: Education Training Youth.
4. *European Commission*. (2000a). *A memorandum on lifelong learning*, Brussels: European Commission, 36.
5. *European Commission*. (2000b). *e-Europe 2002: An information society for all action plan*, Brussels: Council and the European Commission, 30.
6. *European Commission*. (2001). *Making a European area of lifelong learning a reality*, Brussels: European Commission, 41.
7. *European Commission*. (2003). *Implementing lifelong learning strategies in Europe: Progress report on the follow-up to the Council resolution*, Brussels: European Commission, 27.
8. *General Secretariat for Adult Education*. (2003). *A new chance: Second Chance Schools*, Athens, Greece: Ministry of Education.
9. Gorard, S., Selwyn, N., & Madden, L. (2003). Logged on to learning assessing the impact of technology on participation in lifelong learning. *International Journal of Lifelong Education*, 22(3), 281–296.
10. Gravani, M.N. (2007). Unveiling professional learning: Shifting from the delivery of courses to an understanding of the processes. *Teaching and Teacher Education*, 23, 688–704.
11. Gravani, M.N. (2008). Academics and practitioners: Partners in generating knowledge or citizens of two different worlds? *Teaching and Teacher Education*, 24, 649–659.
12. Jarvis, P. (2006). Teaching styles and teaching methods. In P.Jarvis (Ed.), *The theory and practice of teaching* (pp.28–38). Abingdon: Routledge.
13. Jimoyiannis, A., & Komis, V. (2006). Exploring secondary education teachers' attitudes and beliefs towards ICT adoption in education. *Themes in Education*, 7(2), 181–204.
14. Jimoyiannis, A., & Komis, V. (2007). Examining teachers' beliefs about ICT in education: Implications of a teacher preparation program. *Teacher Development*, 11(2), 181–204.
15. Jimoyiannis, A. (2008). Factors determining teachers' beliefs and perceptions of ICT in education. In A.Cartelli & M.Palma (Eds.), *Encyclopedia of Information Communication Technology*, (pp. 321–334). Hershey, PA: IGI Global.
16. Jimoyiannis, A., & Gravani, M. (2010). Digital literacy in a lifelong learning programme for adults: Educators' experiences and perceptions on teaching practices. *Digital Literacy and Digital Competence*, 1(1), 40–60.
17. Jimoyiannis, A., & Gravani, M. (2011). Exploring Adult Digital Literacy Using Learners' and Educators' Perceptions and Experiences: The Case of the Second Chance Schools in Greece. *Educational Technology & Society*, 14(1), 217–227.
18. Knowles, M.S. (1973). *The adult learner: A neglected species*. *American Society for Training and Development*. Madison, Houston, TX: Gulf, 207.
19. Prasad B. Devi. Content Analysis A method in Social Science Research. Retrieved from <http://www.css.ac.in/download/Content%20Analysis.%20A%20method%20of%20Social%20Science%20Research.pdf>
20. Vecris, L., & Hodolidou, E. (2003). *Educational guidelines for the second chance schools*. Athens: IDEKE.

Список використаної літератури

1. An introduction to content-analysis [Електронний ресурс]. – URL : <http://www.umsl.edu/~wilmarthp/mrpc-web-resources/content-analysis.pdf>
2. Efsthathiou I. Motivating students in Second Chance Education in Greece: The case of an Evening School and a Second Chance School [Електронний ресурс] / Ioannis Efsthathiou. – URL : http://www.lse.ac.uk/europeanInstitute/research/hellenicObservatory/pdf/3rd_Symposium/PAPERS/EFSTATHIOU_IOANNIS.pdf
3. European Commission. *Second Chance Schools: Combating exclusion through education and training*. – Brussels: Education Training Youth, 1997.
4. European Commission. *A memorandum on lifelong learning*. – Brussels: European Commission, 2000, 36.
5. European Commission. *e-Europe 2002: An information society for all action plan*. – Brussels: Council and the European Commission, 2000, 30.
6. European Commission. *Making a European area of lifelong learning a reality*. – Brussels: European Commission, 2001, 41.
7. European Commission. *Implementing lifelong learning strategies in Europe: Progress report on the follow-up to the Council resolution*. – Brussels: European Commission, 2003. – 27 p.
8. General Secretariat for Adult Education. *A new chance: Second Chance Schools*. – Athens, Greece: Ministry of Education, 2003.
9. Gorard S. Logged on to learning assessing the impact of technology on participation in lifelong learning / S. Gorard, N. Selwyn & L. Madden // *International Journal of Lifelong Education*, 2003. – 22 (3). – PP.281–296.
10. Gravani M.N. Unveiling professional learning: Shifting from the delivery of courses to an understanding of the processes / M.N.Gravani // *Teaching and Teacher Education*, 2007. – 23. – PP.688–704.
11. Gravani M. N. Academics and practitioners: Partners in generating knowledge or citizens of two different worlds? / M.N.Gravani // *Teaching and Teacher Education*, 2008. – 24. – PP. 649–659.
12. Jarvis P. Teaching styles and teaching methods. In P.Jarvis (Ed.) // *The theory and practice of teaching*. – Abingdon: Routledge, 2006. – PP.28–38.
13. Jimoyiannis A. Exploring secondary education teachers' attitudes and beliefs towards ICT adoption in education / A.Jimoyiannis, V.Komis // *Themes in Education*, 2006. – 7 (2). – PP.181–204.
14. Jimoyiannis A. Examining teachers' beliefs about ICT in education: Implications of a teacher preparation program / A.Jimoyiannis, V. Komis // *Teacher Development*, 2007. – 11 (2). – PP. 181–204.
15. Jimoyiannis A. Factors determining teachers' beliefs and perceptions of ICT in education. In A.Cartelli & M.Palma (Eds.). // *Encyclopedia of Information Communication Technology*. – Hershey, PA: IGI Global, 2008. – PP.321–334.

16. Jimoyiannis A. Digital literacy in a lifelong learning programme for adults: Educators' experiences and perceptions on teaching practices / A. Jimoyiannis, M. Gravani // *Digital Literacy and Digital Competence*, 2010. – 1 (1). – PP. 40–60.
17. Jimoyiannis A. Exploring Adult Digital Literacy Using Learners' and Educators' Perceptions and Experiences: The Case of the Second Chance Schools in Greece / A. Jimoyiannis, M. Gravani // *Educational Technology & Society*, 2011. – 14 (1). – Pp. 217–227.
18. Knowles M.S. The adult learner: A neglected species / M.S. Knowles // *American Society for Training and Development*. – Madison, Houston, TX: Gulf, 1973. – 207 p.
19. Prasad B. D. Content Analysis A method in Social Science Research [Електронний ресурс] / B. Devi Prasad. – URL: <http://www.css.ac.in/download/Content%20Analysis.%20A%20method%20of%20Social%20Science%20Research.pdf>
20. Vecris L. Educational guidelines for the second chance schools / L. Vecris, E. Hodolidou. – Athens: IDEKE, 2003.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2018 р.

Стаття прийнята до друку 30.03.2018 р.

Постригач Надежда

кандидат биологических наук, старший научный сотрудник
отдел зарубежных систем педагогического образования и образования взрослых
Институт педагогического образования и образования взрослых АПН Украины
г. Киев, Украина

ГРЕЧЕСКИЙ ОПЫТ ПРИМЕНЕНИЯ ИКТ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ ВЗРОСЛЫХ УЧАЩИХСЯ В ШКОЛАХ ВТОРОГО ШАНСА

Аннотация. Актуальность проблемы обусловлена мощным ростом новых технологических сред, где ИКТ играют центральную и всеобъемлющую роль, пронизывая все аспекты современной общественной жизни. ИКТ также считаются движущей силой для расширения участия взрослых в инициативах по обучению и обучению в течение всей жизни. Целью статьи является анализ греческого опыта применения ИКТ в процессе обучения взрослых учеников в Школах второго шанса. Для реализации поставленных целей и задач исследования нами был применен метод контент-анализа. Результаты исследования указали на наличие оригинальных подходов к методам обучения и развития навыков ИКТ, привычек обучения взрослых учеников во время сеансов цифровой грамотности в Школах второго шанса; адаптации и трансформации педагогами взрослых материала курса в соответствии с потребностями и желаний взрослых учеников, выбирая социально-жизненный материал открытого состава. Установлено, что использование ИКТ направлено в основном на развитие технических и социальных навыков взрослых учеников, с применением определенных элементов междисциплинарности. Доказано, что в процессе ИКТ обучения в большей степени было активным как для педагогов, так и для взрослых учащихся на разных уровнях: последние развивали философские и педагогические знания, а педагоги получили дальнейшие технические знания и навыки и знания о применении ИКТ в повседневной жизни.

Ключевые слова: обучение взрослых, обучение в течение жизни, педагоги взрослых, ИКТ, цифровая грамотность, Школы Второго Шанса, Греция

Postryhach Nadiia

Candidate of Biological Sciences, Senior Researcher
Department of Foreign Systems of Pedagogical Education and Adult Education
Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kiev, Ukraine

THE GREEK EXPERIENCE OF ICT APPLICATION FOR ADULT LEARNERS TRAINING AT SECOND CHANCE SCHOOLS

Abstract. The urgency of the problem is due to the powerful growth of new technological environments, where ICTs play a central and all-encompassing role, permeating all aspects of modern social life. ICTs are also seen as a driving force for increasing adult participation in lifelong learning and learning initiatives. The aim of the article is to analyze the Greek experience of using ICT in the process of adult learners' training at Secondary Chance schools. To implement the goals and objectives of the study, we used the method of content analysis. The results of the research indicated the presence of original approaches to the methods of teaching and developing ICT skills, the habits of adult learners' training during digital literacy sessions at Secondary Schools; adaptation and transformation of adult course material by educators in accordance with the needs and desires of adult learners by choosing the open-ended social-life material. Thus, the individuality of the students who came to study at Second Chance Schools with different life experiences was provided with innovation to the social conditions in which it was created, helping students formulate their own creativity, needs and desires. The aim of the article is to analyse the Greek experience of using ICT in the process of adult learners' training at Second Chance schools. The task of the study consists in a deeper understanding of the features of the formation of digital literacy in adult learners, reflects the educational reality of the Hellenic Republic on the example of the functioning of Second Chance schools. It is revealed that the use of ICT is mainly focused on the development of technical and social skills of adult learners in the field of ICT, with the application of certain elements of interdisciplinarity. It was proved that during the ICT sessions the training was more active for both teachers and adult learners at different levels: they developed philosophical and pedagogical knowledge, and the teachers received further technical knowledge and skills and knowledge about the use of ICT in their everyday lives. Summarizing the results of this study, it should be noted that adult educators are people with special characteristics and features about digital literacy and educational activities. These findings can be useful in developing, organising and implementing adults' ICT courses in the context of Second Chance Schools and other Southern European regions; to address the above issues to reorient future policies and strategies for adult digital literacy and the integration of ICTs at Second Chance Schools.

Key words: adult learning, lifelong learning, educators of adults, ICT tools, digital literacy, Second Chance Schools, Greece.